

Raport

Komisji Ekspertów ds. Przeciwdziałania Bezdomności w roku 2016

I. Kamilla Dołowska – Współprzewodnicząca Komisji Ekspertów ds. Przeciwdziałania Bezdomności, Dyrektor Zespołu Prawa Cywilnego w BRPO:

Zjawisko bezdomności jest powszechnie uznawane za najcięższą formę wykluczenia społecznego, wiąże się bowiem nie tylko z brakiem miejsca do zamieszkania, ale także uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie i prowadzi do stygmatyzacji. Zaangażowanie się w sprawę przeciwdziałania bezdomności stało się jednym z priorytetów Rzecznika Praw Obywatelskich obecnej kadencji. Dla tych powodów, zarządzeniem z dnia 16 października 2015 r. Rzecznik powołał Komisję Ekspertów ds. Przeciwdziałania Bezdomności działającą przy Rzeczniku Praw Obywatelskich. Komisja wspiera Rzecznika Praw Obywatelskich w realizacji jego ustawowych zadań. Rzecznik chciałby, aby działania Komisji, rozłożone na cały okres jego kadencji, w sposób efektywny i odczuwalny przyczyniły się do zwalczania zjawiska bezdomności, m.in. poprzez stworzenie systemu identyfikacji przyczyn bezdomności - celem dostosowania do niej działań państwa, doprowadzenie do koordynacji polityki rządowej w zakresie przeciwdziałania bezdomności, podjęcie próby zainspirowania zmian legislacyjnych, które ułatwią pracę na rzecz osób bezdomnych organizacjom pozarządowym i usuną istniejące bariery w korzystaniu przez osoby w kryzysie bezdomności z już istniejących form pomocy.

Już pierwszy rok pracy Komisji przełożył się na efekty: przede wszystkim w ramach opracowywanej nowelizacji ustawy o ochronie praw lokatorów przewidziano wiele zmian, o które w wystąpieniach generalnych postulował Rzecznik. Zapowiedziano również zmiany w zakresie prawa wyborczego, ułatwiające osobom bezdomnym korzystanie z ich praw. Na bieżąco monitorowane są prace nad rozporządzeniem wykonawczym Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej określającego standard usług i obiektów, w których mieszczą się noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych i ogrzewalnie; można mieć nadzieję, że ten stały monitoring przełoży się zarówno na treść rozporządzenia, jak i na termin zakończenia nad nim prac.

Nadal jednak wiele problemów pozostaje niezadowolonych i zadaniem Komisji Ekspertów ds. Przeciwdziałania Bezdomności będzie stałe monitorowanie tych spraw i motywowanie Rzecznika do korzystania z jego ustawowych uprawnień na rzecz doprowadzenia do zmian pozwalających bardziej efektywnie walczyć ze zjawiskiem bezdomności. Z całą pewnością przedmiotem dalszej uwagi ze strony Komisji będą prace legislacyjne nad ostatecznym kształtem nowelizacji ustawy o ochronie praw lokatorów, do której również Rzecznik zgłosił swoje zastrzeżenia (projektowane usunięcie z ustawy określenia kategorii osób, którym sąd w wyroku eksmisyjnym ma obowiązek przyznać prawo do lokalu socjalnego, wprowadzenie możliwości eksmisji do tymczasowego pomieszczenia w czasie tzw. okresu ochronnego, brak w projekcie przepisów określających zasady realizacji eksmisji do lokalu socjalnego, w tym procedury umożliwiającej dłużnikowi kwestionowanie stanu i standardu lokalu wskazanego jako socjalny). Komisja będzie uważnie śledzić efekty programu „Mieszkanie plus”. Konieczne jest też dalsze monitorowanie treści powstających przepisów wykonawczych do ustawy o pomocy społecznej w zakresie standaryzacji usług dla osób bezdomnych, kwestia dostępu osób bezdomnych do świadczeń leczniczych, rozwiązanie problemu osób, które wbrew prawu zamieszkują na terenach rodzinnych ogrodów działkowych.

Komisja planuje też poszerzyć kontakty z jednostkami samorządu terytorialnego i stworzyć tym podmiotom możliwość wymiany doświadczeń i dzielenia się dobrymi praktykami wypracowanymi przez poszczególne społeczności lokalne oraz promowania udanych inicjatyw.

II. Adriana Porowska - Współprzewodnicząca Komisji Ekspertów ds. Przeciwdziałania Bezdomności

Komisja ekspertów do spraw przeciwdziałania bezdomności powołana przez Rzecznika Praw Obywatelskich na wymiar bardzo praktyczny, chociażby z tego względu, że organizacje pozarządowe wspierające osoby w kryzysie bezdomności w całej Polsce zyskały sojusznika który wsłuchuje się w ich głos i wspiera działania na rzecz przeciwdziałania zjawisku bezdomności. W Polsce nie doczekaliśmy się pełnomocnika Prezesa Rady Ministrów do spraw przeciwdziałania bezdomności, który nie tylko koordynowałby prace poszczególnych resortów, ale również inicjował działania o charakterze systemowym, wykraczającym poza właściwość poszczególnych działów administracji rządowej. Wspieranie osób w kryzysie bezdomności różni się tym od wspierania innych obywateli w Polsce, iż osoby te nie posiadają domu. Za tym niestety idzie często pozbawianie ich praw obywatelskich. Tracąc adres stałego miejsca zamieszkania, przestają być widoczni dla wielu urzędów, a ich problemy wydają się mniej istotne. Wynika to ze stereotypowego postrzegania tej grupy osób oraz przyzwolenia społecznego. Fakt powołania osobnej komisji w Biurze Rzecznika przywraca sprawom tych osób właściwą im rangę - pozwala pokazywać problemy bezdomnych w kontekście praw człowieka, takich samych, jak innych obywateli.

Już profesor Irena Lipowicz jako Rzecznik Praw Obywatelskich, powołując osobę wspierającą osoby bezdomne do Rady Społecznej, pokazała iż sprawy osób w kryzysie bezdomności są w kręgu zainteresowania urzędu Rzecznika. Pozbawianie człowieka mieszkania spycha go na marginesie nie tylko społeczny ale również prawny. Godność osoby biednej niczym nie różni się od godności jaką Konstytucja RP zapewnia wszystkim obywatelom. Przepisy prawne poszczególnych resortów nie uzupełniają się – często są wręcz wzajemnie sprzeczne. Opisanie sytuacji prawnej pojedynczego człowieka nie jest możliwe za pomocą ustaw i rozporządzeń jednego resortu. Złożoność i ilość problemów wymaga elastyczności, ale celem głównym jest ratowanie człowieka. Ludzie pracujący na co dzień w organizacjach pozarządowych poruszają się w gąszczu problemów prawnych, które mają osoby zgłaszające się do placówek. To praktycy którzy posiadają olbrzymia wiedzę na temat zarówno dobrych praktyk wychodzenia z problemu bezdomności jak i jej przeciwdziałania. Wiedzą również doskonale, jakie przepisy wpychają ludzi w bezdomność i nie pozwalają na wyjście z niej. Badacze, socjologowie naukowcy powołani do Komisji to ludzie którzy znaczą część swojej pracy naukowej poświęcili badaniu skali i przyczyn bezdomności stanowią nieocenione źródło informacji mogących pomóc w zrozumieniu zjawiska bezdomności a co za tym idzie pokazaniu prawdziwego oblicza i realnej liczby ludzi borykających się na co dzień z brakiem domu i pozbawionych nadziei na lepsze jutro. Tak więc praktycy, opisujący pojedyncze przypadki, wsparci wiedzą badaczy znających metody badania skali zjawiska oraz wiedzą prawników wspólnie szukają rozwiązań, które pomogłyby w zlikwidowaniu zjawiska bezdomności

Komisja Ekspertów Rzecznika stała się nie tylko ciałem doradczym Rzecznika, ale także inspiracją do dialogu i działań dla osób działających w obszarze bezdomności, a przede wszystkim szansą i nadzieją dla ludzi w kryzysie bezdomności na poważne traktowanie ich problemów. Zaledwie po roku działania widać pozytywne efekty działania. Członkowie komisji zapraszani są na spotkania robocze poszczególnych resortów w celu konsultacji powstających aktów prawnych. Legitymując się

przynależnością do komisji staliśmy się poważnymi partnerami w dialogu z osobami kreującymi politykę społeczną w kraju.

Według mnie, w roku 2017 Komisja powinna skupić się na tematach związanych ze wsparciem mieszkaniowym dla osób w kryzysie bezdomności, szukaniu rozwiązań służących osobom chorym bezdomnym, w tym ludziom chorym zaburzoną psychicznie, wymagającym wsparcia osób trzecich. W tym roku powinniśmy również zwrócić uwagę na realizację Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2014-2020 oraz monitorować wdrażanie standardów placówek dla osób bezdomnych związane z wprowadzeniem rozporządzenia do ustawy o pomocy społecznej.

III. Działania Komisji od momentu jej powstania do końca 2016r.

Plan działania, przygotowane opracowania

Już na pierwszym posiedzeniu Komisji uzgodniono, że konieczne jest przygotowanie „mapy problemów związanych z bezdomnością”, która pozwoli w sposób roboczy wyznaczyć główne obszary zainteresowania i działań Komisji. „Mapa” została opracowana na podstawie problemów zasygnalizowanych przez wszystkich członków Komisji oraz w oparciu o wyznaczone przez Rzecznika Praw Obywatelskich priorytety w obszarze walki ze zjawiskiem bezdomności. „Mapa” stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania. Uzgodniono także, że efektem pierwszego roku działalności Komisji, poza wspieraniem Rzecznika w jego bieżącej działalności, polegającej głównie na sygnalizowaniu właściwym podmiotom problemów z tego obszaru, wskazywaniem na konieczność zmiany regulacji prawnych, monitorowaniem złożonych przez rząd obietnic i zapewnień oraz podejmowaniu interwencji w sprawach indywidualnych zgłaszanych przez obywateli dotkniętych, bądź zagrożonych bezdomnością, będzie przygotowanie publikacji promującej dobre praktyki organizacji pozarządowych i samorządów terytorialnych w zakresie tzw. mieszkalnictwa wspieranego (m.in. mieszkań treningowych i wspieranych czy projektów agencji najmu społecznego). W trakcie 2016 r. udało się zebrać bardzo ciekawe materiały do publikacji w postaci szeregu opisów dobrych praktyk, kilku opracowań eksperckich zostały zebrane. Po opracowaniu redakcyjnym planowane jest opublikowanie publikacji w pierwszej połowie 2017 r. Ponadto Komisja uznała za zasadne przygotowanie – przed terminem kolejnego liczenia osób bezdomnych, które Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Socjalnej zaplanowało na początek 2017r. - kompleksowego, profesjonalnego opracowania, zawierającego uwagi dotyczące metodologii liczenia osób bezdomnych i przekazanie takiego materiału do wykorzystania przez Ministerstwo.

Posiedzenia Komisji

Od momentu jej powstania, odbyło się 7 posiedzeń Komisji. Na posiedzeniach dyskutowano na takie tematy jak: skutki nowelizacji ustawy o pomocy społecznej, uchwalonej ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r., zwłaszcza w sferze prowadzenia przez organizacje pozarządowe placówek dla osób bezdomnych, formalizm utrudniający organizacjom pozarządowym korzystanie z żywności zgromadzonej w bankach żywności, założenia i realizacja Narodowego Programu Mieszkaniowego, aktywizacja zawodowa i zatrudnienie osób w kryzysie bezdomności.

W niektórych posiedzeniach Komisji brali udział również zaproszeni przedstawiciele resortów oraz jednostek samorządu terytorialnego. I tak, w posiedzeniu Komisji w dniu 25.02.2016r. wzięli udział zaproszeni przedstawiciele Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – tematem tego posiedzenia był bowiem problem braku przepisów wykonawczych do zmienionej ustawy o pomocy społecznej – w zakresie planowanej standaryzacji usług na rzecz osób bezdomnych. Pracownikom resortu przekazano zastrzeżenia co do trybu prac nad rozporządzeniami określającymi standardy udzielania schronienia takim osobom, przede wszystkim na brak przeprowadzenia konsultacji z organizacjami społecznymi i ekspertami oraz na brak informacji o terminie i długości konsultacji. W drugiej części spotkania uczestniczyli z kolei przedstawiciele banków żywności – dyskutowano o tym, w jaki sposób ułatwić organizacjom pozarządowym świadczącym usługi żywienia dla osób bezdomnych dostęp do żywności zgromadzonej w tych bankach.

W posiedzeniu w dnia 28.09.2016r. wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ponieważ tematem tego spotkania była przyjęta dzień wcześniej uchwała Rady Ministrów dotycząca Narodowego Programu Mieszkaniowego. Uczestnicy spotkania szczególną uwagę poświęcili tym elementom Narodowego Programu Mieszkaniowego, których celem jest zwiększenie dostępu do mieszkań osób najuboższych, a także zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkaniowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym np. ze względu na niskie dochody lub szczególnie trudną sytuację życiową. Członkowie Komisji wskazywali, że aby to osiągnąć należałoby wprowadzić do systemu prawnego możliwość funkcjonowania takich instytucji, jak np. społeczne agencje najmu czy mieszkania wspierane. Jednym z tematów dyskusji były również przygotowywane zmiany w ustawie o ochronie praw lokatorów, w szczególności regulacje dotyczące tzw. pomieszczeń tymczasowych. Rzecznik ponownie podkreślił, że konieczne jest powołanie rządowego koordynatora, który odpowiadałby za prowadzenie spójnych działań na rzecz przeciwdziałania bezdomności - był to jeden z postulatów zgłoszonych przez RPO we wcześniejszym wystąpieniu do Prezes Rady Ministrów.

W posiedzeniu w dniu 15.12.2016r. wzięli natomiast udział przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego z urzędów miast w Warszawie, Poznaniu, Częstochowie, Słupsku i Gdańsku –

rozmawiano o dobrych praktykach i doświadczeniach lokalnych w zakresie zawodowej aktywizacji osób bezdomnych.

Uchwały Komisji Ekspertów

Kilkakrotnie Komisja uznała, że waga podnoszonego problemu uzasadnia przedstawienie stanowiska Komisji Ekspertów w formie specjalnej uchwały po to, aby wzmocnić przekaz społeczny. W dniu 14.12.2015 r. zostało zatem przyjęte stanowisko, w którym - wobec zbliżających się trudnych, zimowych miesięcy – Komisja apelowała o szczególną wrażliwość na sytuację osób bezdomnych, o wzajemną solidarność, zwykłą ludzką życzliwość. Do władz rządowych i samorządowych zaadresowana została prośba o nietworzenie barier w dostępie do usług dla osób bezdomnych, o stworzenie spójnej i efektywnej polityki wspierania budownictwa dla najuboższych, o wcześniejsze reagowanie na zagrożenie bezdomnością, tak aby każda osoba bezdomna miała szansę otrzymać należną jej z mocy prawa pomoc.

Natomiast w dniu 31.03.2016 r. Komisja podjęła dwie uchwały:

- 1) w przedmiocie sprawozdawczości wymaganej dla rozliczania się przez organizacje pozarządowe, świadczące usługi dożywiania osobom bezdomnym, z żywności udostępnianej przez banki żywności, gdyż obowiązujący sposób rozliczania się przez organizacje pozarządowe świadczące usługi na rzecz osób bezdomnych z żywności otrzymanej od banków żywności, jest zbyt skomplikowany i nieracjonalny. W praktyce powoduje to, że organizacje pozarządowe nie korzystają z żywności dystrybuowanej w ramach banków żywności, ponieważ obowiązki związane z koniecznością wypełniania niezwykle rozwiniętej i skomplikowanej sprawozdawczości są nadmiernie restrykcyjne w odniesieniu do tych organizacji. Komisja Ekspertów popiera w całej rozciągłości postulaty tych organizacji, aby przywrócony został poprzednio funkcjonujący system rozliczania organizacji społecznych z pomocy otrzymywanej z banków żywności, oparty na liczbie osób korzystających z dożywiania poprzez te organizacje.
- 2) w przedmiocie prac nad rozporządzeniem wykonawczym do znowelizowanej ustawy o pomocy społecznej; Komisja Ekspertów zaapelowała do Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o niezwłoczne przeprowadzenie konsultacji społecznych, poprzedzających wydanie przez Ministra rozporządzenia określającego standard podstawowych usług świadczonych w noclegowniach, schroniskach dla osób bezdomnych i ogrzewalniach oraz standard obiektów, w których mieszczą się noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych i ogrzewalnie.

Wystąpienia generalne Rzecznika Praw Obywatelskich

Szczególną rolą Komisji Ekspertów ds. Przeciwdziałania Bezdomności było inspirowanie i motywowanie Rzecznika do podejmowania – w ramach posiadanych przez Rzecznika kompetencji

ustawowych – do podejmowania działań na rzecz zmiany stanu prawnego, tak aby w bardziej efektywny sposób zapewniał on zarówno zapobieganie i wychodzenie z bezdomności, jak i wieloaspektową pomoc osobom w kryzysie bezdomności: począwszy od standardu placówek zapewniających schronienie, dostępu do łaźni i toalet publicznych, poprzez respektowanie praw wyborczych osób bezdomnych, zapewnienie im dostępu do świadczeń zdrowotnych, ochrony przed eksmisją na bruk, kończąc na przygotowaniu spójnego programu budownictwa mieszkaniowego i zmian w ustawie o ochronie praw lokatorów, umożliwiającym gminom racjonalne gospodarowanie posiadanymi zasobami, tak aby pomoc mieszkaniowa była udzielana tym osobom, które faktycznie tego potrzebują i co do których na organach władzy publicznej ciąży obowiązek udzielania im takiej pomocy. Wykaz wystąpień generalnych, inspirowanych działalnością Komisji Ekspertów oraz przygotowanych we współpracy z jej członkami stanowi załącznik do sprawozdania.

Efekty podjętych działań:

1. zmiany w ustawie o ochronie praw lokatorów.

W przygotowanym przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa projekcie nowelizacji ustawy o ochronie praw lokatorów zostały uwzględnione postulaty Rzecznika, formułowane w licznych wystąpieniach generalnych, w tym również tych, które zostały przygotowane w okresie działania komisji ekspertów i z jej inspiracji.

I tak, w projekcie przewidziano przepis, który nakazuje gminom określenie w uchwale w sprawie zasad wynajmowania mieszkań komunalnych także warunków, jakie musi spełniać lokal wskazywany dla osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem potrzeb tych osób, wprowadzono postulowane przez Rzecznika zasady opłacania odszkodowania dla właściciela lokalu, zajmowanego bez tytułu prawnego przez osoby, którym sąd przyznał w wyroku prawo do lokalu socjalnego, przewidziano likwidację regulacji umożliwiającej eksmisję bez wskazania pomieszczenia tymczasowego dla dłużnika.

2. zapewnienie mieszkańcom Warszawy elementarnych obiektów użyteczności publicznej w postaci publicznych toalet, łaźni oraz pralni

Jakkolwiek w odpowiedzi na wystąpienie RPO Prezydent m.st. Warszawy bardzo lakonicznie stwierdził, że w planowanym na najbliższe miesiące kolejnym konkursie dotyczącym pomocy osobom bezdomnym przewidywane jest uwzględnienie prowadzenia łaźni, tak więc zainteresowane podmioty będą mogły wystąpić o dotację z budżetu m.st. Warszawy na ten cel, to jednak aktualnie wiadomo, że miasto realizuje projekt utworzenia łaźni mobilnej – przy czym przygotowanie techniczne oraz zakup potrzebnych urządzeń ma sfinansować miasto, natomiast obsługa i prowadzeniem łaźni zajmie się jedna z organizacji pozarządowych, wyłonionych w drodze konkursu.

3. ułatwienia w głosowaniu dla osób bezdomnych

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji zmieni przepisy o rejestrze wyborców upraszczając zasady dopisywania do rejestru wyborców osób nigdzie niezamieszkałych. Przedstawiony przez Ministerstwo projekt uwzględnia propozycję Komisji dotyczącą umożliwienia wyborcy nigdzie niezamieszkałemu i nieposiadającemu adresu stałego zamieszkania wskazania w pisemnej deklaracji zawierającej informacje niezbędne do wpisania do rejestru wyborców (zamiast adresu stałego zamieszkania) adresu umożliwiającego kontakt z nim na obszarze gminy, w której stale przebywa i złożył wniosek o wpisanie do rejestru wyborców. Projekt rozporządzenia, po pozytywnym zaopiniowaniu przez Państwową Komisję Wyborczą, ma zostać przekazany do uzgodnień międzyresortowych.

IV. Wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich powiązane z problematyką przeciwdziałania bezdomności i ochroną praw osób bezdomnych od momentu powstania Komisji Ekspertów ds. Przeciwdziałania Bezdomności

(październik 2015r. – grudzień 2016r.)

1.IV.7217.91.2015 – do Prezes Rady Ministrów z 17.11.2015r. w sprawie powołania pełnomocnika Prezesa Rady Ministrów do spraw przeciwdziałania bezdomności, który nie tylko koordynowałby prace poszczególnych resortów, ale również inicjował działania o charakterze systemowym, wykraczającym poza właściwość poszczególnych działów administracji rządowej.

2.IV.7212.26.2015 – do Ministra Infrastruktury i Budownictwa z 20.11.2015r. w sprawie pilnej konieczności wydłużenie przyjętego w ustawie o ochronie praw lokatorów terminu wykonywania przez gminy obowiązku zapewnienia lokali zamiennych dla lokatorów eksmitowanych z budynków wymagających opróżnienia w związku z koniecznością rozbiórki lub remontu.

3.IV.022.1.2015 – do Prezydenta m.st. Warszawy z 2.12.2015r. o podjęcie działań dla zapewnienia mieszkańcom Warszawy, zwłaszcza doświadczających bezdomności, elementarnych obiektów użyteczności publicznej w postaci publicznych toalet, łazienki oraz pralni.

4.VII.602.93.2015 – do Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z 10.12.2015r. w sprawie trybu wpisu do rejestru, w odniesieniu do wyborców nigdzie niezamieszkałych, od których wymaga się podania adresu stałego zamieszkania.

5.IV.7217.58.2015 – do Ministra Infrastruktury i Budownictwa z 14.12.2015r. w sprawie wprowadzenia do ustawy o ochronie praw lokatorów regulacji, nakładającej na gminy obowiązek określenia szczególnych wymogów lokalu socjalnego dla osoby niepełnosprawnej, uwzględniających rodzaj niepełnosprawności.

6. IV.7006.37.2016 – do Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 25.02.2016r. w sprawie sytuacji osób zamieszkujących na terenach rodzinnych ogrodów działkowych.

7.IV.7006.37.2016 – do Ministra Infrastruktury i Budownictwa z 25.02.2016r. w sprawie rozwiązania problemu bezdomności osób zamieszkujących na terenach rodzinnych ogrodów działkowych.

8.V.7010.17.2016 – do Ministra Zdrowia z 15.03.2016r. w sprawie zapewnienia faktycznej i realnej opieki zdrowotnej osobom bezdomnym oraz innym osobom nieuzyskującym dochodu.

9.IV.7217.2.2016 – do Prezes Rady Ministrów z 17.03.2016r. o przedstawienie zamierzeń Rządu dotyczących stworzenia spójnego systemu wsparcia budownictwa socjalnego, pomocy mieszkaniowej dla osób najuboższych, a także informacji na temat planowanych bądź prowadzonych prac nad zmianą ustawy o ochronie praw lokatorów.

10.IV.7217.32.2016 – do Ministra Infrastruktury i Budownictwa z 22.03.2016r. w sprawie regulacji prawnych dotyczących tymczasowych pomieszczeń dla osób eksmitowanych z mieszkań.

11.III.7065.76.2016 – do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 11.04.2016r. w sprawie działań resortu w kwestii wydania rozporządzenia określającego standard usług i obiektów, w których mieszczą się noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych i ogrzewalnie oraz potrzeby przeprowadzenia szerokich konsultacji społecznych w tym zakresie.

12.IV.7217.9.2016 – do Ministra Infrastruktury i Budownictwa z 11.04.2016r. w sprawie braku ustawowego trybu realizacji przyznanego w wyroku eksmisyjnym uprawnienia do lokalu socjalnego oraz możliwości kwestionowania przez dłużnika stanu wskazanego mu lokalu socjalnego.

13.IV.7004.9.2016 – do Prezes Rady Ministrów z 7.10.2016r. m.in. w sprawie szczególnej sytuacji lokatorów kamienic zwracanych byłym właścicielom w procesach reprivatyzacji

14.IV.002.2.2016 – do Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 2.12.2016r. w sprawie rekomendacji ekspertów Komisji Ekspertów ds. Przeciwdziałania Bezdomności odnoszących się do planowanego badania liczby osób bezdomnych.

15. IV.7214.73.2016 – do Ministra Infrastruktury i Budownictwa z 9.12.2016r. w sprawie planowanej nowelizacji ustawy o ochronie praw lokatorów w zakresie usunięcia z ustawy obligatoryjnego orzekania przez sąd w wyroku eksmisyjnym o uprawnieniu do lokalu socjalnego w stosunku do określonych kategorii dłużników oraz możliwości wykonania eksmisji do tymczasowego pomieszczenia w tzw. okresie ochronnym.

16.BPW.7217.9.2016 – do Wicestarosty Powiatu Słubickiego z 20.12.2016r. w sprawie całkowitego braku noclegowni dla bezdomnych w powiecie słubickim oraz do burmistrzów i wójtów gmin w powiecie słubickim, aby wyjaśnili, jak wykonują zadania władz samorządowych z ustawy o pomocy społecznej (art. 48 i art. 48a tej ustawy) oraz do Komendanta Powiatowego Policji o informację, jak Policja przeciwdziała zagrożeniom życia i zdrowia osób bezdomnych i bezradnych zimą.

V. Skład Komisji Ekspertów ds. Przeciwdziałania Bezdomności

- Siostra Małgorzata Chmielewska - przełożona Wspólnoty Chleb Życia w Polsce, prowadzącej siedem domów, do których przyjmowani są ludzie bezdomni: kobiety, chorzy, matki z dziećmi, młodzież. Otrzymują, oprócz schronienia, pomoc socjalną, medyczną i materialną.
- Julia Wygnańska - badaczka bezdomności, współpracowniczka Europejskiego Obserwatorium Bezdomności FEANTSA i Instytutu Bezdomności Globalnej DePaul Foundation. W latach 2014-2016 prowadziła projekt „Najpierw mieszkanie – rzecznictwo oparte na dowodach” w Fundacji Ius Medicinæ popularyzujący metodę pomagania ludziom doświadczającym długotrwałej bezdomności w mieszkaniach otoczonych specjalistycznymi usługami

środowiskowymi. Autorka publikacji o bezdomności w Polsce m.in. w *European Journal of Homelessness* czy "Najpierw mieszkanie w Polsce - dlaczego tak?" (2016).

- Adriana Porowska – Współprzewodnicząca Komisji, pracując z osobami doświadczającymi bezdomności nabrała przekonania iż nie ma bezdomności z wyboru, pracuje na rzecz obalenia negatywnego stereotypu osób wykluczonych mieszkaniowo między innymi kontynuując z mieszkańcami Pensjonatu Socjalnego „Św. Łazarza” po śmierci o. Bogusława Palecznego budowę jachtu pełnomorskiego. Koordynator merytoryczny w schronisku dla osób bezdomnych, mieszkaniach treningowych, streetworkingu. Pracownik socjalny, Dyrektor Kamiliańskiej Misji Pomocy Społecznej, Przewodnicząca Warszawskiej Rady Opiekuńczej KDS. ds. Bezdomności przy Prezydencie m.st. Warszawy, członek Rady Społecznej Rzecznika Praw Obywatelskich, Współprzewodnicząca Komisji Ekspertów ds. Przeciwdziałania Bezdomności przy Rzeczniku Praw Obywatelskich.
- Robert Starzyński – sekretarz Zarządu Głównego Stowarzyszenia MONAR, prowadzi dwie placówki MONARU: Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR-MARKOT w Warszawie przy ul. Marywilskiej oraz Dom dla Osób Starszych MONAR-MARKOT w Orszewie.
- Wojciech Bystry – Prezes Zarządu Głównego Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta
- Jakub Wilczek - współzałożyciel i prezes Ogólnopolskiej Federacji na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności, członek Rady Naczelnej Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, przedstawiciel Polski w Komitecie Administracyjnym FEANTSA (Europejskiej Federacji Organizacji Krajowych Pracujących z Osobami Bezdomnymi), pracownik Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta w Zabrze, koordynator projektów mających na celu wspieranie osób bezdomnych w wychodzeniu z bezdomności i reintegracji ze społeczeństwem, absolwent kierunku administracja publiczna.
- Tomasz Maruszak – Kierownik Noclegowni Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta przy ulicy Żaglowej 1 w Gdańsku, członek Pomorskiego Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności
- Karol Kretkowski – Prezes Towarzystwo Budownictwa Społecznego Warszawa Południe sp. z o.o.
- Magdalena Ruszkowska-Cieślak - Od sierpnia 2016 roku zarządza całością działań Habitat for Humanity Poland. Wcześniej, w latach 2011-2016, zajmowała stanowisko dyrektor ds. programowych. Ma ponad piętnastoletnie doświadczenie w zarządzaniu i wdrażaniu projektów europejskich z dziedziny integracji i ochrony praw grup zagrożonych wykluczeniem społecznym: użytkowników narkotyków, migrantów, więźniów, osób zakażonych HIV. Ukończyła podyplomowe studia z zakresu zarządzania ekonomią społeczną. Jest prezesem zarządu Fundacji.
- dr hab. Andrzej Przyemeński - jest profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, pracuje w Katedrze Socjologii i Filozofii na Wydziale Ekonomii. Jest magistrem i doktorem socjologii oraz doktorem habilitowanym nauk ekonomicznych, w zakresie ekonomii – polityki społecznej. W kręgu jego zainteresowań naukowych znajduje się problematyka bezdomności i mieszkalnictwa socjalnego, w tym osiedli socjalnych. Jest autorem pierwszej w Polsce monografii na temat bezdomności w zakresie polityki społecznej

(Przymeński, A., 2001, Bezdomność jako kwestia społeczna w Polsce współczesnej, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań).

- Marek Borowski – założyciel Banku Żywności w Olsztynie i jego Prezes. Z zawodu jest nauczycielem.
- dr hab. Ryszard Szarfenberg - doktor habilitowany w zakresie nauk o polityce, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, pracuje w Instytucie Polityki Społecznej, kierownik Pracowni Pomocy i Integracji Społecznej. Ekspert Narodowej Strategii Integracji Społecznej 2004-2010, krajowy ekspert European Minimum Income Network (2014). Przewodniczący Rady Wykonawczej Polskiego Komitetu European Anti-Poverty Network (od 2009), członek Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej (2008-2016). Członek rady redakcyjnej serii wydawniczej Współczesna Polityka Społeczna oraz kwartalnika Problemy Polityki Społecznej. Autor wielu publikacji z zakresu polityki społecznej, polityki publicznej, usług społecznych, ewaluacji, europejskiej i międzynarodowej polityki społecznej, ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz pomocy społecznej.
- Ewa Jawasreh – Caritas Polska
- Adam Płoszka - doktorant w Zakładzie Praw Człowieka WPiA UW. Absolwent prawa i stosunków międzynarodowych na Uniwersytecie Warszawskim, a także Centrum Prawa Amerykańskiego prowadzonego przez WPiA UW we współpracy z Wydziałem Prawa stanowego Uniwersytetu Floryda. Absolwent indywidualnych studiów w Collegium Invisibile. Stypendysta Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia w nauce. Od 2012 r. prawnik w Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Kierownik projektu badawczego "Skrajne ubóstwo jednostki jako kategoria konstytucyjna", finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki.
- Agata Nosal-Ikonowicz – działaczka społeczna, prowadzi Kancelarię Sprawiedliwości Społecznej.
- Małgorzata Bednarek - jest doktorem habilitowanym nauk prawnych oraz radcą prawnym. Studia prawnicze M. Bednarek ukończyła na UW w 1985 r. Przez wiele lat była związana z Instytutem Nauk Prawnych PAN. W Instytucie tym w 1993 r. uzyskała stopień naukowy doktora nauk prawnych (na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Przemiany własności w Polsce. Podstawowe koncepcje i konstrukcje normatywne”, Warszawa 199) oraz stopień doktora habilitowanego (2009 r.) na podstawie rozprawy habilitacyjnej pt. „Prawo do mieszkania w konstytucji i ustawodawstwie”, Warszawa 2008. Specjalizuje się w prawie cywilnym, zajmując się problematyką prawną własności oraz prawem mieszkaniowym, a także prawem konsumenckim, w tym zwłaszcza problematyką wzorców umownych i kontroli klauzul niedozwolonych.
- Kinga Dękiejowska - Prawnik. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu. Pracuje od 1997r. w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich w Zespole Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego.
- Kamilla Dołowska – Współprzewodnicząca Komisji, od 1992r. pracuje w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, w przeszłości była Dyrektorem Zespołu Prawa Administracyjnego i Spraw Mieszkaniowych, od 2011r. jest Dyrektorem Zespołu Prawa Cywilnego. Jest radcą prawnym.

- Agnieszka Adamska-Karska - Absolwentka szkoły medycznej oraz Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1994 r. pracownik Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. Aktualnie główny specjalista w Zespole Prawa Administracyjnego i Gospodarczego. Uprzednio zastępca dyrektora w Zespole Podstawowych Praw i Wolności Obywatelskich a następnie w Zespole Ochrony Zdrowia
- Artur Zalewski – Sekretarz Komisji, pracownik Biura Rzecznika Praw Obywatelskich od lutego 2006 r., od początku do chwili obecnej w Zespole Prawa Cywilnego. Pełnił funkcję p.o. Zastępcy Dyrektora Zespołu Prawa Cywilnego, od 2011 r. na stanowisku Naczelnika Wydziału Cywilnoprawnego i Gospodarki Nieruchomościami tego Zespołu. Był autorem bądź współautorem wystąpień generalnych Rzecznika, w tym przede wszystkim wystąpień do TK w sprawach z zakresu ochrony własności nieruchomości, ochrony środowiska i inwestycji infrastrukturalnych. Od października 2015 r. Sekretarz Komisji Ekspertów ds. Przeciwdziałania Bezdomności przy BRPO.